

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Opava, Jaselská 552/16, 746 01 Opava

Opava 24.10.2014
čj. UKZUZ 082077/2014

Zpráva č. 19 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 22.9.–26.10.2014

1. Počasí

Do 2.10. se průběh počasí neodlišoval od předchozího období. Většinou bylo na obloze hodně oblačnosti, srážky v podobě přeháněk byly dosti časté. Nejvyšší srážky (10–44 mm) byly zaznamenány při přechodu frontálního systému 1.10., který zároveň znamenal změnu počasí. I když teploty byly obdobné, významně ubylo oblačnosti a srážek. Ráno se často tvořily mlhy, které v nižších polohách často vydržely po větší část dne. Jinak bylo většinou příjemné slunečné a poměrně teplé počasí. Teploty byly poměrně vyrovnané. Ranní minima se pohybovala kolem 10 °C, odpolední teploty mezi 15 a 20 °C. Ranní mráz zaznamenán nebyl, nejnižší teploty klesly 24.9. a 24.10., a to místy až k 1 °C. Počasí babího léta ukončil 22.10. přechod studené fronty a za ní následující chladné severní proudění a časté dešťové srážky. V nejvyšších horských polohách se objevil první sníh.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Ve sledovaném období působily problémy zejména výskyty slimáček a housenic pilatky řepkové v porostech ozimých řepok a výskyty hraboše polního v různých plodinách většinou v tradičních oblastech Olomoucka a Prostějovska. Závažnější výskyty mšic, kříška polního, housenek zavíječe kukuřičného, květilek, dřepčků nebo osenice polní jsou spíše ojedinělé. Výskyty bázlivce kukuřičného byly velmi rozdílné, lokálně i střední až silné téměř až do konce sledování. Houbové a bakteriální choroby se ukazují koncem vegetace na okopaninách, první škodlivé výskyty fomového černání stonků byly zaznamenány v porostech ozimých řepok. Největším problémem zůstává deštivé počasí, které komplikuje, přerušuje a zcela zastavuje polní práce. Stále pokračuje setí ozimých obilnin a sklizeň cukrovky i brambor.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (00–23 BBCH, suché semeno až 3. odnož viditelná)

Vzhledem k průběhu počasí a dosti značně opožděnému setí jsou výskyty **kříška polního (*Psammotettix alienus*)** většinou slabé. Spíše ojedinělé střední výskyty byly zjištěny v okrese Jeseník (Bernartice, Javorník-Ves, Vlčice), kde byly porosty ošetřeny insekticidy.

Za škodlivý výskyt na vzešlých ozimech se považuje 3 a více imag kříška polního ve 100 smycích. Pozor na záměnu s podobnými druhy!

Výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** jsou na Prostějovsku (Bedihošť, Čehovice, Hrubčice, Kralice na Hané, Krumsín, Klopotovice, Křenůvky, Prostějovičky, Vítonice, Vrahovice, Vrbátky, Vřesovice, Výšovice, Žešov) a Jesenicku (Javorník-Ves) lokálně střední až silné.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem $4 \times 250 \text{ m}^2 = 1000 \text{ m}^2$) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí 50 a více nebo na podzim více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

JEČMEN OZIMÝ (10–23 BBCH, první list vystoupil z koleoptile až 3. odnož viditelná)

Porosty jsou většinou rovnoměrně vzešlé, vzrůstově i vývojově vyrovnané, jen lokálně se na zamokřených plochách objevuje žloutnutí, případně na úvratích nevyrovnané vzcházení nebo řidnutí porostu.

Ojedinelý střední **výskyt mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** na Bruntálsku (Nové Heřminovy) může v porostech, které dosáhly minimálně fáze 3. listu, znamenat nebezpečí šíření **virové žluté zakrslosti ječmene (*Barley yellow dwarf virus – BYDV*)**.

Pro mšice jako přenašeče virové žluté zakrslosti ječmene (BYDV) nejsou prahy škodlivosti stanoveny.

KUKUŘICE (79–99 BBCH, druhově a odrůdově specifické velikosti zrna bylo dosaženo až sklizňová zralost)

Výskyty samců **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)** zaznamenané odchylem do feromonových lapáků jsou podle lokalit značně rozdílné. Zatímco na některých místech byly nálety samců do lapáků velmi slabé nebo dokonce celoročně bez jediného záchytu, střední a silné výskyty ve sledovaném období hlásili ještě z okresu Bruntál (Osoblaha) do 30.9., Olomouc (Holic u Olomouce) do 19.9. a z okresu Prostějov (Mořice) do 25.9.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí optimálně 2krát týdně od 20.6. do poloviny října.

Jako chemická ochrana proti larvám se používají insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy aplikované při setí nebo líhnutí larev při průměrné hodnotě 35 a více samců na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Proti dospělcům se doporučuje ošetření při výskytu 3–6 brouků na 1 klas před květem a v průběhu kvetení u kukuřice na osivo a 9 a více brouků na 1 klas u kukuřice na zrno, pokud chceme zabránit ztrátám na výnosu.

Ojedinelý střední výskyt housenek **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** byl zaznamenán v okrese Jeseník (Bílý Potok). Nálety imag do světelných lapačů ve sledovaném období zcela ustaly.

Aktuální situaci v období květen až září můžete sledovat na veřejném portálu ÚKZÚZ na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelnych-lapacu.html>.

OLEJNINY

Časté srážky v minulém období působily místy problémy při setí i vzcházení porostů řepky, a tak některé pozemky plánované k setí ozimou řepkou byly přesunuty na náhradní plochy. I přesto musely být některé pozemky dosévány nebo zaorány, byly zasety opožděně nebo nerovnoměrně vzešly. V oblasti bylo zaoráno přibližně 1000 ha. Příčinou bylo většinou špatné vzcházení po nekvalitním zasetí, poškození slimáčky, housenicemi pilatky řepkové, hraboši nebo dřepčíky, nejčastěji však kombinace těchto důvodů.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 14–19 BBCH, 4–9 a více listů vyvinuto)

Střední výskyty příznaků **fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)** na listech byly zaznamenány v okrese Opava (Kobeřice), střední až silné výskyty v okrese Přerov (Citov).

Ve fázi přizemní listové růžice (15–26 BBCH) se při úhlopříčném průchodu porostem na 10 místech prohlíží vždy 2 za sebou rostoucí rostliny. Z každé rostliny se hodnotí 2 listy (přednostně se vybírají listy s příznaky napadení).

Za škodlivé se považuje napadení při indexu napadení 5 a více %.

Výskyty **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** jsou většinou slabé, ojedinělý střední výskyt byl zaznamenán v okrese Nový Jičín (Šenov u Nového Jičína). Vajíčka zatím nebyla v porostech ozimých řepok nalezena.

Ošetřování mšice zelné na podzim se nepředpokládá, pozorování slouží k prognóze výskytu v následujícím roce. Do oblastí prognózy škodlivého výskytu se zahrnuje území s větším počtem porostů s více než 100 vajíčky na 100 rostlin. V případě příznivého počasí na jaře a v předjaří je možný škodlivý výskyt též v porostech s výskytem 5–100 vajíček na 100 rostlin.

Silné výskyty housenic **pílatky řepkové (*Athalia rosae*)** byly pozorovány v okresech Bruntál (Bruntál) a Prostějov (Těšice).

Za škodlivý výskyt se považuje 2 a více housenic na jednu rostlinu.

Střední poškození kořenů larvami **květilky (*Delia* sp.)** pozorovali v okrese Opava (Otice).

Střední výskyty **dřepčků (*Psylliodes* spp.)** byly zaznamenány na pozemcích s výsevem nemořené osiva v okrese Jeseník (Bernartice).

Výskyt brouků se sleduje dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách od vzcházení ozimé řepky do poloviny října.

Za škodlivý se považuje výskyt 2 a více brouků na 1 misku za den.

Střední poškození porostů housenkami **osenice polní (*Agrotis segetum*)** zaznamenali v okresech Jeseník (Skorošice) a Prostějov (Určice).

Silné poškození porostů **slimáčky (*Deroceras* spp.)** pozorovali v okresech Bruntál (Bohušov), Jeseník (Velká Kraš) a Olomouc (Bohuňovice, Dub nad Moravou, Senice na Hané, Tršice, Velký Týnec).

Výskyt slimáčků se sleduje před setím nebo mezi setím a vzcházením 3 dny po sobě. Zjišťují se počty slimáčků pod třemi čtvercovými pastmi z vlnité lepenky o straně 50 cm, překrytými čtverci černé folie o straně 70 cm.

O ošetření by se mělo uvažovat při průměrném výskytu 3 a více slimáčků na jednu past a den.

Střední až silné výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly zaznamenány na řadě lokalit v okresech Olomouc (Bohuňovice, Hnojice, Moravská Huzová, Senice na Hané, Štěpánov), Prostějov (Bedihošť, Biskupice na Hané, Budětsko, Čechovice, Čechy pod Kosířem, Domamyslice, Hrdibořice, Hrubčice, Ivaň, Klenovice na Hané, Klopotovice, Kobylničky, Koválovce, Kožušany, Kralice na Hané, Mořice na Hané, Mostkovice, Nezamyslice nad Hanou, Olšany u Prostějova, Pavlovice u Kojetína, Pěnčín, Plumlov, Prostějov, Prostějovičky, Přemyslovce, Srbce, Tištín, Těšice, Určice, Vítonice na Hané, Vrahovice, Vranovice, Vřesovice, Výšovice, Želeč, Žešov), Přerov (Citov, Horní Moštěnice, Kokory) a Šumperk (Bludov, Úsovsko).

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

Lokálně silné zaplevelení **výdroleml obilním (*Microtus arvalis*)** je hlášeno z okresu Šumperk (Bludov, Rovensko), **výdroleml obilním, heřmánky (*Matricaria* spp.)** a **ptačincem prostředním (*Stellaria media*)** z okresu Frýdek-Místek (Skalice).

OKOPANINY

Sklizeň brambor ještě není zcela ukončena, u cukrovky jsou zjišťovány střední i silné výskyty cerkosporové skvrnitosti řepy.

BRAMBOR (RF 89–99 BBCH, rostlina plně odumřela až hlízy odloučené od stonků)

U nesklizených porostů jsou zjišťovány střední výskyty **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** na hlízách (Velké Kunětice v okrese Jeseník).

Silný výskyt bakteriálního černání stonku a měkké hniloby hlíz bramboru (*Pectobacterium carotovorum* subsp. *carotovorum*) byl pozorován v okrese Jeseník (Velké Kuněticko).

CUKROVKA (RF 49 BBCH, kořen dosáhl sklizňové velikosti)

Koncem vegetace se objevují střední výskyty cerkosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*) v okresech Karviná (Kopytov) a Prostějov (Čelčice, Hrubčice, Ivaň, Kostelec na Hané, Mostkovice), silný výskyt byl zaznamenán v okrese Olomouc (Loučany).

PÍCNINY

Střední až silné výskyty hraboše polního (*Microtus arvalis*) zaznamenali v porostech vojtěšky a jetelovin v okresech Karviná (Dolní Lutyně), Nový Jičín (Šenov u Nového Jičína), Olomouc (Drahanovice, Senice na Hané, Velký Týnec), Prostějov (Nezamyslice, Osíčky, Tišín) a Přerov (Citov). Střední výskyty byly pozorovány i na trvalých travních porostech v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Nový Jičín (Štamberk).

Monitoring viz pšenice ozimá.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí 50 a více, v létě více než 200, nebo na podzim v jednoletých jetelovinách více než 200 a v trvalých travních porostech a starších jetelovinách více než 400 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému a projednat opatření k ochraně zvíře s oprávněným uživatelem honitby.

OVOCNÉ DŘEVINY

Střední výskyt hraboše polního (*Microtus arvalis*) zaznamenali v jabloňovém sadu v okrese Přerov (Podhoří), silný ve slivoňovém sadu rovněž v okrese Přerov (Osek nad Bečvou).

Monitoring viz pšenice ozimá.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí 50 a více nebo na podzim více než 400 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému a projednat opatření k ochraně zvíře s oprávněným uživatelem honitby.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Síték